

Pola Esperantisto

Esperantista Polski

MONATA REVUO DE ESPERANTISTA MOVADO EN POLUJO KAJ EKSTERLANDE
MIESIĘCZNY PRZEGLĄD RUCHU ESPERANCKIEGO W POLSCE I ZAGRANICĄ.

WYDAWCY: POLA ESPERANTISTA KLUBO &
ELDONANTOJ: SOCIETO ESPERANTO EN KRAKÓW.

REDAKTORZY PROF. DR. ODO BUJWID — TAD. HODAKOWSKI
REDAKTANTOJ

XXVII JARO. NR. 3

Redakcio kaj
Administracio KRAKÓW, LUBICZ 34.
Abonprezoj ktp. vidu te fino de l' tekstoparto.

MARTO 1933.

Ni ĵus ricevis sciigon pri la granda perdo por la tuta esperantistaro. Mortis nia plej kara Prezidanto de Esperantista Akademio, sinjoro

JOHN MABON WARDEN

unu el plej fidelaj adeptoj de la Esperanto - Lingvo kaj Ideo.

J. M. Warden de la komenco estis plej favora aganto por la disvastiĝo de la grandioza Zamenhofa Verko. Li ĉestis ĉiujn senescepte esperantistajn Kongresojn; ĉie li kunagis kaj oftege subtenis la aferon morale kaj mone; li oferis preskaŭ la tutan sian vivon por amata de li invento de gravega signifo por la tuta homaro.

Mi konis lin jam delonge; depost la oka Universala Kongreso en Kraków. Miaj sentoj por la kara mortinto estis plej sindonaj kaj plej profundaj, ĉar li estis tute ne kutima homa estaĵo. Vere ne multaj similas al li. La amo kaj oferemo por la ideo estis en li superhomaj. Des pli granda estas nia perdo.

Al la Brita Esperanto - Asocio mi esprimas mian plej sinceran kompaton.

O. Bujwid.

STANISŁAW PEKSA.

AL MEMORO DE JOHN M. WARDEN!

John Mabon Warden, — Prezidanto de Esperantista Akademio, — Honora Prezidanto de Brita Esperanto Asocio jam ne plu vivas! Li mortis 7-an de marto 1933 en hejma Edinburgo. Unu el plej eminentaj, el plej meritplenaj personoj rilate al disvastiĝo de Esperanto en mondo kaj precipe en Britujo, konstanta gvidanto de multegaj kongresaj Skotaj karavanoj, ne estas jam inter ni! Certe pli taŭgaj plumoj priskribos liajn meritojn por Esperanto kaj Esperantistaro. Multe ŝatata de ĉiuj samideanoj, li ludis gravan rolon en ĉiu problemo, en ĉiu kongreso de Esperanto. Absolutan sindonemon al nia kara lingvo, dum longa daŭro de sia vivo, pruvas unu el liaj ĉefaj laboroj: Vortaro Esperanto-Angla. Cetere tiun meriton kaj 20 jare daŭran laboron kunparto-

prenas liaj konstantaj amikoj kaj kunlaborantoj: F-ino Jane Baird kaj William Harvey el Edinburgh. Ili tri eldonis post kelkjara laboro en jaro 1915 unuan eldonon de tiu vortaro, dediĉante ĝin ame al Majstro, kaj en jaro 1931 ili eldonis dekkvinan, reviditan kaj pligrandigitan eldonon de ĝi.

Ke li estis same unu el bonegaj filoj de propra nacio, pruvas alia pasio de lia laborplena vivo. Li kolektis kelkajn milojn da verkoj, skribitaj per stenografiaj sistemoj en ĉiuj lingvoj, inter ili estas diversaj maloftajoj eĉ de mezepoko — kaj senprofite donacis tiun valoran, unikan bibliotekon al Nacia Skota Biblioteko en Edinburgh.

Li ĉeestis ĉiujn Kongresojn de Esperanto krom la lasta en Parizo. Dank' al tio mi okaze konatiĝis kun Skota Karavano dum unua Krakova Kongreso en 1912. Tuta tiu-ĉi skota areto fariĝis de tiu tempo amikaro de Polujo kaj de Poloj, fidela al amikeco ĝis nun. Mi scias, ke ili scivole sed kun certa timo entreprenis longan vojaĝon al Krakovo, ne esperante, ĉu ili trovos tie ĉi okcidentajn aranĝojn, kaj kutiman akcepton. Sed efektiveco ravis ilin, kaj bonegan impreson pri tiu ĉi Kongreso kaj gastameco de Poloj ili konservis por ĉiam.

Estu al mi permesite citi la vortojn, kiuj poste estis uzitaj de unu el tiuj ĉi niaj karaj gastoj, F-ino Jane Baird 14 an de marto 1913 dum raporto pri Kongresa Vojaĝo antaŭ Leitha nune Edinburga Asocio de Instruistoj: „Dank' al multaj krakovaj samideanoj, kiuj tre volonte helpis al ni, kelkaj el ni (t. e. krom paroladintino S-ro John Warden, William Harvey kaj Dawid Kennedy), jam povas sufiĉe korekte legi aŭ por pli ĝuste diri, elparoli la nomojn de personoj, stratoj, kaj lokoj. Sed ni ne diras, ke ni ĉiam komprenas. Poste sub afabla gvidado de Krakova junulo S. P. ni vizitis kelkajn vidindaĵojn. Mi bezonus semajnojn por priskribi ĉion viditan kaj rakonti la historion de multaj interesplenaj konstruaĵoj, vizititaj dum nia mallonga restado en tiu antikva pola ĉefurbo, dumviva hejmo kaj postmorta ripozejo de ĉiuj reĝoj kaj herooj de Polujo, ankoraŭ esperanta brilan estontecon. Kelkfoje estis kortuŝe, vidi okulojn de Poloj tiom briligitaj de la patrujamo, sentata de ili en koro. Mi volus, ke vi mem estu povintaj, vidi tiujn vidindaĵojn kaj aŭdi la historion de pola nacio kaj de ĝia longedaŭra batalado por libereco kaj sendependeco tiel klare kaj vivece rakontitan al ni de Poloj. Du horojn ni pasigis en Wawel, gvidataj de S-ro Czubyński, kiu senĉese rakontis al ni la historion de pola nacio kaj elmontris al ni ĉefajn vidindaĵojn, sed tre volonte kelkaj el ni revenis alian tagon kun S-ro S. P. por plue esplori tiun katedralon, plenan de historiaj memorajoj!“ Poste pri ekskurso al Zakopane: „Bedaŭrinde ni havis je nia dispono nur unu tagon kaj per helpo de S-ro S. P., kiu konsentis akompani nin, ni povis vidi en tiu tempo, kiel eble plej multe. Tuj post alveno al Zakopane li dungis por ni „furon“ por ebligi nin viziti la plej belan valon „Kościeliska“.... Nevolonte ni forlasis tiun belegan valon kaj returne iris al la veturilo por trafi vagonaron al Krakovo. Ĉe la stacio ni adiaŭis nian treege afablan polan amikon. Neniam ni povos forgesi, kiom li faris por feliĉigi nian restadon en sia lando, kaj dirante al li, la lastan „Ĝis revido“ estis iom malfacile reteni la larmojn, kiuj vualis niajn okulojn en tiu momento“.

Sed interesaj estas ankaŭ eltiraĵoj de oficiala „Protokollibro“ de Leitha Asocio de Instruistoj, pri tiu ĉi parolado. Jen kelkaj el ili: „Alu-

dante historion de Pollando F-ino Baird elektis rakonton pri nacio dum epoko ĉirkaŭ fino de XIV jarcento, kiam ĝi estis plej grava regno en orienta Eŭropo, ĝis kiam per iom post ioma dismembrigo per Prusujo, Aŭstrujo kaj Rusujo, meze de heroeaj penadoj pro nacia sendependeco ĝi ĉesis ekzisti kiel ŝtato. „Sed rimarkis la paroladintino — kvankam jam ne troviĝas pola ŝtato, ja ankoraŭ vivas pola nacio, noblanima, patriamanta kaj klera popolo, kiu pasie amas sendependecon kaj liberecon“.

„Fine ŝi elokvente atestis pri nobleco de pola karaktero kaj ĉiama afableco kaj admirinda gastameco, laŭ kiuj kongresanoj estis ĉie akceptitaj. Ŝi certigis ankaŭ ĉeestantaron, ke se iu el ili pripensus pri vizito al mirinda Pollando, vojaĝo inter tia popolo ne povus ne doni feliĉajn memorojn pri amikaj vizaĝoj kaj okazintaĵoj, kiuj ja vivdaŭrus, precipe se ili jam antaŭe sciis la internacian lingvon, kiu sola per helpo de esperantistaj konsuloj, permesis viziton al landoj, alie neviziteblaj pro lingvodiverseca malfacilaĵo“.

Sed mi devas ankaŭ citi vortojn de S-ro Warden mem, kiu en sia letero de 25 oktobro 1912 skribis al la aŭtoro de tiu ĉi artikolo: „Mia kara amiko! Ofte de mia reveno hejmen mi pensis pri vi kaj deziris skribi por montri, ke la memoroj de mia bela restado en Pollando estas ankoraŭ tute freŝaj en la cerbo kaj koro. Sed de la momento de la reveno tre okupis min la ordinaraĵoj laboroj, kaj mia korespondado devis resti neatentita — kio ne estas agrabla al mi! Hodiaŭ nokte mi provas iomete pagi miajn ŝuldojn al miaj Esperantistaj amikoj kaj al vi la unua letero devas iri! Ne estas necese, ke mi diru, ke la pensoj ĉiam reiras al la ĝoja tempo pasigita en Krakovo kaj preĉpe al tiu feliĉa tago en la bela Kościeliska Valo. Mi neniam povos sufiĉe esprimi mian dankon pro via sindono al viaj skotaj geamikoj; ĉar en neniuj aliaj lokoj nek ĉe iu alia kongreso ni ricevis tiom multajn kaj tiel varmajn pruvojn de la Esperantisma frateco, ol de vi en Krakovo, kaj ĉiam ni rigardos la Krakovan Kongreson kiel la plej bonan kaj feliĉan el ĉiuj. Nia amiko Wilson faris kelkajn paroladojn pri Pollando ĉe niaj aliaj grupoj; kaj al mi estis tre agrable, ĉeestante, revivi tiuj feliĉajn tagojn, nur tro tro mallongajn. En nia Skotlando estis ĉiam plena sento de simpatio por la via kaj la aŭdantaroj ĉi tie ĉiam aplaŭdas la aludojn al ĝia historio“...

En jaro 1913 dum Berna Kongreso, kiun mi ne povis ĉeesti, dum ekskurso en Interlaken renkontiĝis karaj Skotoj okaze kun mia pola amiko Inĝ. Lazarowicz; ili tre ekĝojis, kiam ili sciigis, ke li estas de la sama urbo, kaj mia lerneja kolego. Ili tre longe babilis kun li kaj kun ilia tiam ankaŭ amiko S-ro Kazimierz Zajaczkowski.

Venis granda milito. Kongreso en Edinburĝo, kiu devis okazi dum 1915, ne okazis. Nur en 1926 S-ro Warden kun supre cititaj amikoj kaj aliaj aranĝis Kongreson, unu el plej bone aranĝitaj — en Edinburĝo. Ĉar mi ne ĉeestis tiun kongreson, mi renkontis amikojn skotajn dum Kongreso en Danzig en 1927. Longe ni parolis pri pasinteco kaj estonteco, pri aferoj, kiuj kutime inter esperantistoj ne estas pritraktataj. Ĉio tio trovis ĉe S-ro Warden realan, praktikan kaj saĝan komprenon. Ankoraŭ en 1929 ni pasigis belan tempon dum Kongreso en Budapeŝto kaj en 1930 mi havis okazon esti gastulo de karaj Edinburganoj, antaŭ Oxforda

Kongreso. Kvankam jam malsana iom, ne preterlasis la kara maljunulo prezenti al ni belecon de ĉirkauaĵo Edinburga kaj kune kun F-ino Baird elĉerpi perfekte nian liberan tempon, ebligante al ni viziton de multegaj vidindaĵoj kaj lokoj.

Fine post 19 jaroj Skota Grupo, preskaŭ samnombra vizitis jam liberigitan Polujon dum II Kongreso Krakova. Ĝi estis la lasta Kongreso de S-ro Warden. Li devis jam multe ŝpari siajn fortojn, ĉar malsano progresis. Lia nelacigita ĉiam spirito instigis lin eĉ pasigi postkongresajn kelkajn semajnojn en Zakopane. Li vizitis Morskĉe Oko, faris ekskurson al Pieniny, ni estis ree en Kościeliska Valo, bedaŭrinde li ne povis jam pro laciĝo pli longe piediri. Ĉiam bonhumora, bonkora, nenion postulanta de aliaj, plej multe de si mem, vera Esperantisto, en plena kaj plej bona senco de tiu ĉi vorto, amiko de homoj, plena je intereso por ĉio homa sed bona kaj bela, lastfoje pasigis agrablan libertempon en Esperantujo. Baldaŭ post reveno hejmen, senkompata malsano atakis lin pli kaj pli forte, ĝis venis la tago, en kiu Dio prenis for lian belan animon.

Pacon eternan donu al Li Sinjoro!

Dr. Antoni Czubyński (Mława).

PLUJAJ VOJOJ POR PLEBISCITO.

Kiam komence de 1932 eksplodis subite demando pri plebiscito oni salutis sufiĉe varme tiun-ĉi ideon. En artikoloj aperintaj dum unua duono de 1932 oni tradiskutis teorie la demandon pri ĝia organizo. Pariza kongreso, same kiel ICK, aprobis tiun-ĉi ideon. Polujo devis doni la iniciaton kaj en la jaro 1933 devis ĝin sekvi aliaj landoj. Post du aŭ tri jaroj eble ĝi estos finita kaj tiam samideanoj irus al ministerioj por prezenti aferon...

Lublina kongreso de polaj esperantistoj konfirmis decidojn de pariza kongreso kaj prenis ilin por direktivo. Komitato por realigi la plebisciton estis elektita. La plebiscito jam dum la kongreso estis komencita en 13 urboj kaj urbetoj en Polujo. Pluan gvidadon de ĝi prenis sur siajn ŝultrojn krakova centrejo. Ĉio ŝajnis marŝi sur bona vojo.

Forpasis novembro kaj decembro 1932, du monatoj vintraj esperable plej favoraj por tiu-ĉi afero. Fine en januaro ni eksciis kun malĝojo: mankas la mono por organizo!

La plej malsaĝa persono en la mondo estas la homo senmona, ĉar li nenion povas fari.

Kion do fari? De kio komenci?

Laŭ ni respondo povas esti nur unu kaj tre simpla: kolektadi ĝin! Kolekti dum unu aŭ du jaroj, dum ĉiuj eblaj kunvenoj, aranĝi ludojn, dancvesperojn, koncertojn k. t. p. ĝis ni fine havos sufiĉan sumon.

Do Vi samideanoj komencu!

Samtempe eksplodis du gravaj okazintaĵoj, kiuj iagrade influos la aferon. Gravaĵo ŝanĝoj en interna politiko de Germanujo ekskuis Eŭropon kaj interne Germanujon. Forlasante pritakson de tiuj-ĉi okazintaĵoj al ĉiutagaj ĵurnaloj ni devas konstati, ke ili fortiros la atenton de esperanta demando, same ĉe ni, kiel en Germanujo kaj aliaj landoj. Unu vorte politika situacio kreas agordojn malfavorajn (momente) por ni.

Alia grava okazintaĵo estas ekesto de Malgranda Entanto. Se kelkaj ŝtatoj eksentis necescedi de pli proksima kunvivo, tio ĉi certe havos bonan influon je komuna lingvo, eble ne tuj, sed iom poste, despli, ke ministro Beneŝ favoras nian movadon.

Tial resumante ĉion: ni zorgu havi la manon por plebiscito, kiu malgraŭ ia prokrasto estos tamen por ni neforgesebla celo, gvidonta nin al fina kaj pli grava celo al direktigo de ŝtatoj subskribi la Interŝtatan Esperanto - Akordon por kiu oni laboras jam de 14 de aprilo 1921, kiam en Varŝavo en esp. societo, ĉe Aleje Jerozolimskie 21, l. 5 ĝi ankoraŭ en iom alia formo estis akceptata por bazo de agado dum venontaj jaroj.

GRAVA ALVOKO AL ĈIUJ ESPERANTISTAJ AKTIVULOJ DE POLLANDO!

Estimataj Gesamideanoj! La de ĉiuj Esperantistoj de Pollando delonge revata kaj atendata „Pola Esperanta Presservo“, pri kies neceseco vi legis en la februara nro de „Pola Esperantisto“ — f a r i ĝ i s f a k t o — : La POLA ESPERANTO — ASOCIO — Centrejo en Warszawa, dank' al neavara helpemo de unu el siaj membroj, fondis kaj ekfunkciigis ĝin en komenco de monato marto de kuranta jaro.

La celoj de tiu Presserva Oficejo estas jenaj:

1. Informadi la tutan pollandan gazetaron pri la stato, disvastigo kaj sukcesoj de Esperanto sur ĉiuj kampoj de nacia kaj internacia vivo,
2. Informadi eksterlandan gazetaron pri la ĉefaj atingiĝoj de Esperanta movado en Pollando kaj ankaŭ pri nia ĝenerala kultura, soci - ekonomia, artista k. a. vivo,
3. Helpi al interligo de eksterlandaj kulturaj asocioj kun Pollando pere de Esperanto.

Taj larĝaj celoj bezonas la helpon kaj kunlaboron de senescepte ĉiuj Esperantistoj de Pollando. Ni dissendis en monato februaro al mil de ni konataj esperantistoj de Pollando koncernan cirkuleron, sed bedaŭrinde la nombro de respondoj ne estas kontentiga. Ni do tiuvoje turnas nin ankoraŭ al ĉiuj Esperantistoj de Pollando kun la afabla pelo je kunhelpo kaj kunlaboro: financa, morala kaj redakcia kaj petas ĉiujn, kiuj ne ricevis la detalan cirkuleron kun „Deklaracio“, ke ili turnu sin senpere al la Redakcio de „Pola Esperanto Presservo“ WARSZAWA, ul. Widok 19. (tel. 234-84). Oficejo malfermita ĉiutage de 10—12. Tie ankaŭ troviĝas la Sekretariejo de nia tiujara TUTPOLLANDA ESPERANTO-KONGRESO, okazonta en Varsovio.

Do — ĉiuj al aktiva kunlaboro!

Detalaj raportoj pri la agado de „P. E. Presservo“ sekvos ĉiumonate en „Pola Esperant'isto“.

Kun samideanaj salutoj:

La Estraro de „Pola Esperanto — Asocio“ kaj la Redakcia Komitato de „Pola Esperanto Presservo“ en Varsovio.

—0—

Ilustrowany Kuryer Codzienny en Kraków aperigis en N-o 62 el 3-a de marto 1933 la sekvantan artikolon:

PRI KRAKOVAJ ASTRONOMOJ.

Estas konate ĝenerale, kiel modeste — porbedaŭre — estas provizita je iloj la astronoma observatorio en Kraków: ĝi estas simple unu el la plej tiurilate malriĉaj observejoj en Eŭropo. Cetere la astronomaj observejoj en Polujo tute simple ne havas la aranĝojn, kiajn al nuntempaj astronomoj donis la tekniko, nome la optikajn ilojn, dank' al kiuj la amerikaj aŭ francaj ĉu germanaj astronomoj marŝadas nun sur la ĉielo kvazaŭ kun potenca lanternego dislumiganta la mallumojn de ĉiuj angulaĉo en la tutmondaro, permesanta al ili rigardt trovi en ĝi ĉu

plej malgrandajn, ĉu plej malproksimajn ĉielkorpojn, subspioni ĉiujn misterojn kaj fenomenojn alireblajn por la sensa perceptado.

Polujo — kiel lando naskinta Kopernikon, la revoluciiston kaj grandan kreinton de tiutempa astronomio, Krakovo — kiel urbo, kie Kopernik instrudis „de revolutionibus orbium coelestium”. (pri turnmoviĝoj de ĉielkorpoj), el kie do eliris la tiam instruo pri ĉielo — devas vere senti sin iom hontiĝe, kiam ekstos neceso montri la teknikajn ilojn, je kiuj disponas la observatorioj, el kiuj dum nelonga historio de tiu scio eliris tiom da eminentaj astronomoj kaj kosmografoj, se ni memorigos apud Kopernik ankaŭ la nomojn — estu nur — Ciolek (Vittellio) kaj de Śniadecki'o.

Sed dank' al Dio Polujo kaj precipe Kraków havas neniel kaŭzon por honti, se ebligas temo pri laborakiraĵoj kaj observajoj farataj en tiuj observatorioj kun tiel modestaj aranĝoj. Pri la astronomoj polaj kaj precipe krakovaj, kiuj laboras helpe de tiu modesta ilaro, oni parolas en la mondo kaj parolas nome kun respekto des pli granda, ju ili disponas je pli malfortaj teknikaj kaj materiaj rimedoj...

Ĉar kvankam iliaj okuloj ĉe teleskopoj kun 20 cm-a objektivo — ridinde moderegaj kontraŭ 2,5 metraj kaj eĉ 5-metraj kolosoj de amerikaj kaj francaj observatorioj — estas armataj malfortege por observi aperaĵojn okazantajn sur la ĉielo, tamen ili estas okuloj bonaj, bone sin orientantaj en senfinaj ŝajne trompvojoj de kosmoso, kie ĉiu laktvojo de mondaroj, oŭ interstelara vojo ĉiu vaga orbito de kometo estas bone konata. Kaj ekster tio tiujn okulojn kaj ilojn estras vere kapablegaj mensoj, sciantaj el la sensa perceptado eltiri konsekvencajn konkludojn sciencajn, la mensoj de kapablegaj matematikistoj rekompencantaj per la kalkuladoj supermezure la mankojn de ilia ilaro.

Jus pro tio kelkare eliĝas en la internacia astronomia instruo la nomo de pola astronomo el krakova observejo aŭ ties filio. Tial nome dum la internaciaj kunvenoj de astronomoj kaj astronomia literaturo la nomoj de niaj astronomoj, iliaj observajoj, iliaj kalkulaĵoj formas ĉiam pli firman kaj daŭran, ĉiam pli ofte citatan kontribuon en la ĝeneralan trezorujo de homa scienco pri la mondaroj, kiu ne konas limajn apartiĝilojn sur la tero same kiel ĝi ne rimarkas ilin en la mondarsenfinajoj.

Nune estas notanda nova tiurilata fakto de ekinteresiĝo pri la laboroj de krakovaj scienculoj flanke de internacia astronomscienco.

Aŭtune 1931 j. alvenis Krakovon post pli longaj specialaj studoj en berlina „Astronoma Kalkulinstituto” eminenta belga astronomo s-o Silvan Arend el la belga ĉefobservatorio en Uccle apud Bruselo por enkonatiĝi sur la loko mem kun la metodoj de teoria astronomio naskiĝintaj kaj prilaboritaj en Kraków. Nuntempe en la scienca jurnalo „Bulteno de Belga Astronoma Asocio” en decembro 1932 kaj januaro 1933 s-o Arend aperigis en lingvo franca du artikolojn dediĉitajn al la scienca agado de krakova observatorio.

En la unua post la priskribo de modesta dotajo je instrumentoj li substrekas la laborojn de la observejo kune kun la montarstacio de nia Nacia Instituto Astronoma sur la monto Łysina (kalva) (— alinomite nun: Lubomir t. e. pacama) en Beskidoj en la sfero de t. n. malfiksaĵaj eklipsosteloj kaj pretere la observaciojn de tiuj steloj kiel ankaŭ la prilaboradon kaj eldonadon de iliaj efemeridoj.

La aŭtoro esprimas sian respekton pro bonegaj rezultoj akiritaj helpe de tiel modestaj ilaroj, li mencias pri kronokinematografo (laŭ la ideo de observatoria direktoro) konstruitaj en Polujo, kiuj ludis eminentan rolon dum la observado de suneklipsoj, kaj konstata: la meritojn — ĉefe de prof. A. Wilk — en la malkovra fako de kometoj.

S-o Arend skribas plue pri krakovaj eldonajoj: „Observatoria Jarlibro” kaj internacia jurnalo: „Acta astronomica” (Astronomaj dokumentoj). Speciale ekinteresiĝis la belga astronomo pri kalkuladmetodoj de prof. T. Banachiewicz rilatantaj al prikalkulo de planedaj kaj kometaĵaj vojoj, pri la metodoj, kiuj brilege sukcesis ĉe la fiksdfino de la orbito de Pluto.

Sian duan artikolon titolitan „Les Cracoviens” (la krakovanoj) dediĉas li al „krakovanoj”, tŭ nova matematika kreaĵo permesanta stenografi diversajn matematikajn formulojn, kiu trovas rimarkindan aplikon ĉe la difinado de ĉielkorpaj orbitoj.

La aŭtoro konstatas kun entuziasmo la sciencon signifon de krakovanoj

en plej diversaj demandoj de matematiko, astronomio kune kun la sfera trigonometrio, la signifon, kiu bazas sin ĉu je pli vasta traktado de problemoj kaj pli-simpligo de dedukto, ĉu je plifaciligado de tiel multe lacigaj astronomkalkuloj. Per ekzemplo el la astrofotografia fakulo la aŭtoro montras „la simplecon, elegantecon kaj oportunecon“ (laŭ sia esprimo) de matematikaj formuloj bazitaj je krakovanoj. Li opinias, ke al krakovanoj estas aljuĝite ludi tre gravan kaj tre vastan rolon. Kun la tuta teorio s-o Arend konatiĝis parte el la manuskripto.

Por la pola socio estas sendube nekutime agrabla kaj grava afero, ke laboroj sciencaj efektivigataj en Polujo trovis en preparolitaĵ artikoloj eksterlandaj tiel fortan resonon kaj aprobon. Tiuspecaj sukcesoj havas gravan kaj ne-transiran signifon por la propagando de nia lando en sciencaj sferoj de la Okcidento.

Mi substrekas cetere, ke pri „krakovanoj“ aperis jam pasintjare pli longa referato en faka rusa astronomjurnalo kaj ke la teoriaj laboroj pri la sfero de pli alta geodozio de la antaŭa observejestro en Kraków, M. Rudzki, (Rucki) estas rekonitaj nun ĉie kiel plej eminentaj en tiu fakulo.

Tradukis J. Orzech.

AMIKO DE MIZERULOJ MORTIGAS MALRIĈECON.

Kriztempo. En kafejo kaj teatro, sur strato, hejme, ĉiu homo interesiĝas je problemoj de senlaboreco, oni parolas kontraŭ aŭ por helpideo al senlaboruloj.

Tre originale respondas franca novelverkisto I. Mistrel en sia „Domo de dr. Clifton“ (La maison du dr. Clifton) pri fondo de rifuĝejoj. Laŭ li malriĉulo restas ĝis morto malriĉa.

Matenkrepusko. Tra parizaj stratoj en malriĉa urbparto granda, malgrasa homo, tenante prospektojn, proksimiĝis al ĉiu sur trotuaro dormanta mizerulo kaj metis apud lia kapo du aŭ tri kvadratpapirojn. Kion oni anoncis? Unu senlabora licenciato de filozofio sciivole prenis nun prospekton. Li legis:

„Amiko de malriĉuloj atendas vin por savi. Iru kaj vi ne bedauros. Mi-
loj da mizeruloj iris tien, neniuj bedaŭris. Malriĉeco-sortobato de moderna so-
cio ne povas esti forŝovita per mizerikordo sed per scienco. Iru laŭ adreso.“ Li
iris kaj post aŭskultado de kuracisto, (ĉar nur sanaj homoj estis tie akceptataj)
veturis kun kelkaj aliaj al eksa abatejo de Saint-Gilles-es Forêts, kie troviĝis
rifuĝejo. En kvar sekcioj dividitaj vivis homoj, ne laborante, ne maljunuloj, sed,
malgraŭ ŝajna l'bereco, tre severe tenitaj, nur unufoje semajne promenis ili sub
eskorto de inspektistoj en granda arbaro, kiu ĉirkaŭis la rifuĝejon. Por homoj-mi-
zeruloj malgranda, sed pura ĉambreto, sufiĉe da manĝo, ebleco vivi senzorge
ŝajnis komence granda feliĉo. Promenado en ĝardeno, fiŝkaptado, diversaj ludoj
eĉ cigaredoj, babiladoj, se nova loĝanto alvenis — tiel pasadis la tempo.

Post kelkaj semajnoj tamen nia licenciato rimarkis, ke de tempo al tempo
alvenis dum tagmanĝo unu inspektisto alvokanta iun: „Bonvolu fari vian paka-
ĵon en duono da horo, tio estas por ŝanĝi la sekcion“.

Kiam lia tablonajbaro unu post alia antaŭ foriro ne respondis al lia deman-
do, kien ili iros, stranga suspekto ekregis lin. Neniu poste skribis, neniun li tro-
vis en alia sekcio. Ĉu eble, ke....

Morti li ne volis, do forkuri. Projekto plenumita.

Sed kaziĝe de malfacilaĵoj, kiam li perdis forton, post du vagadtagoj sen
manĝo, li haltigis renkontitan aŭtobuson de rifuĝejo kaj revenis al morto aŭ vivo.

Enkondukita en nekonatan ĉambron de kuracisto, li staris antaŭ homo, kies
rigardo ŝajnis penetri ĝis fundo de l' penso. Tiu demandis pri kaŭzo de forkuro.

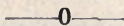
Mi observis, respondis la licenciato, ke ĉiu, kiu devis ŝanĝi sekcion, ne
estis trovebla. Mi komprenis. El sekcio je 50 homoj malaperis dekdu jare. Tio
superas dekofoje normalan mortigemon. La kuracisto rimarkis: Do vi komprenis,
malgraŭ tio vi revenis. — Mi ne komprenis ĉion, sed mi estas rezignita je ĉio.

La kuracisto iom konfuzita disvolvis sian vidpunkton pri la homa vivo.
Antaŭe la mizero permesis al kreduloj per la mizerikordo gajni eternan beatecon.
Nune la malriĉeco aŭ pli ĝuste „paŭperismo“ ŝajnas socia malbonaĵo. La mizerulo
prezentas pli ol ĉiu inter ni la vivŝarĝon. Dickens demandis, kian bezonon havas
mizerulo de l' animo aŭ spirito, aldonante: „Sufiĉe estas al ni vivteni il'n en
iliaj karnoj“. Vivteni kun minimumo da nutraĵo. Malsana homo forlasante saŭigi-

ta hospitalon povas esti uzebla, neniam mizerulo. Konsiderante malriĉecon kiel ne kuraceblan, mi havis ideon fari por ili tion, kion estas eble fari por malsanuloj, kiuj saniĝos neniam: unu hejmon, kie ili restus ĝis morto, kie ili estus feliĉaj laŭ ebleco. Por fari multe da feliĉaj homoj mi ne povas teni ĉiun tre longe, unu ĝis kvar jaroj. Iumatene ili ne vekigoŝ... Enskribante nomon de ia venanto, oni eltiras lote kiom da tempo li povas vivi. — Donitaj la informoj. La kuracisto permesis al la licenciato malfermi registron: homo kies nomo estas tie, mortos, li anstataŭigos lin en alia sekcio.

Perfekta karakterizo de diversaj homtipoj, timo paroli pri antaŭsento de io minacanta, kaŭzas ke oni legas la novelon kun vere granda intereso.

H. Wasilewska.

Post mia prelego pri Gdynia mi ricevis multegajn dankojn kaj gratulojn. Jen mi citas fragmenton de unu tre ĉarma letero akompanata de poemo.

Th.

„Okazis, ke antaŭ du-tri semajnoj mi min „amuzis“ verkante versojn pri Polujo, kvazaŭ „bazatajn“ sur vespera ripozado apud Vistulo dum miaj postkongresaj vagadoj en 1931 — ne efektive apud Krakovo sed apud Plock. (Kun juna amiko el Włocławek mi atendis vaporŝipon — por vojaĝi ĝis tiu ĉi urbo — post vagado en la apuda kamparo). Nu, mi verkis la versojn anglalingve; sed poste tradukis ilin en Esperanton; kaj kvankam mi tute ne estas kontenta pri la kvalito, eble vi ŝatos ricevi kopion, ĉi kune sendatan, — ĉar la „poemeto“ estas tre taŭga al via prelego de merkredo“.

MEDITADO ĈE VISTULA BORDO.

„Jeszcze Polska nie zginęła“.

Inter pejzaĝoj de trankvil' belo, —
Arboj, herbejoj, vilaĝetoj, ampoj,
De ora greno, — fluas en seren'
Vistul' brilanta. Si, la montnask'ita,
Fama en kanto kaj legend' mistera, —
Sankta rivero, — gardas la animon
De l' pola land' antikva.

Ho, renoma
Kaj kavalira land', — remparo forta
Kontraŭ tatar' kaj turko, tondregantaj
Ĉe l' pordo de Eŭropo, — sed de glori'
Egala en la artoj de la Paco!
Longe la Stelo via mallumadis:
Tamen popol' fidela, tra la nokt'
De tiranec' terura, en la kor'

Ĉiame kredis al la Tag' venonta.
„Ankorau ne pereis ja Polujol“
Tiel la himno. En la lacaj jaroj,
De fremda sklavigado, tiu kri'
„Ankorau ne!“ profetis pri alven',
Ĝama, de la horo l'beriga.
Kiel, aŭ kiam, venos tiu horo,
Sciis neniu. Sed ĝi devos veni.
Kaj jen! El baraktado de nacioj
En flamoj de Milito kruelega,
Aperis pola lando — renaskita.
Polujo bela! Restu en prosper'
Popolo via, kaj en feliĉeco
La vojon marŝu de la Glor' kaj Paco
En senmakula brilo tra la jaroj!

Bernard Long.

Londono, februaro 1933.

KURANTO DE POPOLFRATECO.

Momenta miraklo en la horo de l' teruro.

Homoj savas homojn en la nomo de homamo.

En la epoko, kiam oni ne konis ankoraŭ ĉirkaŭkolaĵon, kiam oni ne sciis utiligi bestojn kiel jungan forton, kaj anstataŭis ĝin ekskluzive la muskoloj de sklavoj — oni ne konis tiutempe superflumon de manĝaĵoj, sed oni ne konis ankaŭ malsaton.

Hodiaŭ — kiam ekzistas milionoj da malsataj kaj malbone vestitaj homoj, — en Usono oni hejtas tritikon en lokomotivoj, en Brazilo centojn da miloj da sakoj kun kafe oni dronigas en la maron, en Egiptujo oni detruas milojn da pakoj de koton.

JAM PER LA PAGO DE KVAR FRANKOJ SVISAJ

kaj sendkostoj, ĉiuj anoj de la

ASOCIO DE ESPERANTISTAJ LIBRO-AMIKOJ

ricevas la jam aperintan ampleksegan verkon:

H U N G A R A A N T O L O G I O

Redaktis

K. Kalocsay

Kunlaboris:

J. Baghy, K. Bodo, L. Halka, F. Szilágyi, kaj L. Totsche

La libro en granda formato, sur 480 dense presitaj paĝoj sur senligna papero, kun trikolora kovrilo konatigas ĉiujn gravajn hungarajn verkistojn. Ni kuraĝas diri, ke la libro apartenas al la plej imponaj verkoj de la biblioteko de esperantisto.

VENDOPREZO 12.— SVISAJ FRANKOJ

Sendkostoj 1.20 sv. fr.

Por la tuta kotizo de 17. fr. sv. AELA donas

SES LIBROJN KUN Ĉ. 2000 PAĜOJ

en la jaro 1933.

Aliĝilon kaj detalan regularon petu de

Literatura Mondo, Hungarujo, Budapeŝt, IX. Mester-u. 53.

La libroj de AELA en la sekvonta jaro estas haveblaj nur por la kutima vendoprezco de 55.— frankoj svisaj!

NOVA GRAVA VERKO EN LA ESPERANTLINGVA LITERATURO.

En nia eldonejo aperis
grandioza romano verkita de

NAUM JERUŜALMI

„Merkado la azenpelisto“

El la hebrea originalo tradukis kaj komentis

LEONO VIENANO

redaktoro de „Esperantlingva Novelbiblioteko“

Kun portreto kaj aŭtobiografio de la aŭtoro.

La aŭtoro, kies novelo „Eksiĝo“ estas entuziasme akceptita de la tutmonda esperanta gazetaro, konsentis al ni la eldonrajton de lia belega romano „Merkado la azenpelisto“, kiu estas tradukita en kelkajn lingvojn kaj ravas la legantojn. La enhavo estas ĉerpita el la reala vivo de diversaj socitavoloj en Ĥebron kaj Jerusalemo kaj prezentas kristalpuran amon de juna azenpelisto al nobela knabino. En la kanvason de streĉaj momentoj el la individua vivo estas majstre interplektitaj animskvaj okazaĵoj de la mondmilito, kiu metas stampon sur la vivofluon de la civila loĝantaro kaj estas kvazaŭ peza nigra nubo, mallumiganta la helan ĉielon de la trankvile vivanta komunumo. Impresaj priskriboj de la ĉirkaŭa naturo kompletigas la ĝeneralan ekzotikan kadron de la superbela romano. La flua stilo pliagrabiligas la legadon de tiu ĉi ekstreme ĉarma libro.

La unua romano tradukita en Esperanton el la moderna klasikhebrea literaturo.

Prezo broŝurita zł. 3.50, lukse bindita zł. 5.— + 10% sendk.

ELDONEJO N. SZAPIRO, WARSZAWA, NOWOLIPKI 8.

POSTĈEKKONTO 16.562.

BALDAŬ APEROS

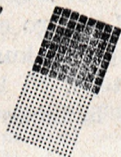
LA UNUA
KAJERO

de la

ENCIKLOPEDIA VORZARO

ESPERANCA-POLA

verkita de
MIECZYSLAW
GUTERMAN

La vortaro entenas la fundamentan vortprovizon kaj faksciencan terminaron kun ĉiuj derivaĵoj kaj kunmetaĵoj, iam en la literaturo uzitaj, artikolojn pri gramatikaj problemoj, frazeologio, informojn primovadajn, neologismojn, mallongigojn, personan kaj geografian nomarojn ktp. ktp. La tradukoj estas vastaj kaj provizitaj per kromklarigoj kaj multaj sinonimoj. La ordo estas ekzakte laŭalfabeta.

La giganta vortaro aperas en 32-paĝaj kajeroj. La formato estas $16\frac{1}{2} \times 20$. La tuta verko konsistas proksimume el 18 kajeroj (ĉ. 600 paĝoj) Preso estetika. Papero bonkvalita. Abono por 4 kajeroj kostas zł. 3.—. La prezo de unuope aĉetata kajero estas zł 1.20. — La abonantoj ricevas post la finpresigo **senpage** luksan tolbindajon. Sendkostoj por abonantoj ne estas alkalkulataj.

Eldonejo „**HAWU**“. Esperanto-Fako. Warszawa, Bielańska 5. — Poŝta ĉekkonto P. K. O. 1573.

Vidu ĉi-apude la specimenan paĝon.

Specimena paĝo de la
ENCIKLOPEDIA VORTARO ESPERANTA - POLA
de
MIECZYŚLAW GUTERMAN

42

batali

B. E. A.

batali⁰, walczyć, ścierać się, bojować; -a, bitewny, do walki (służący); -e, w walce, nieprzyjaźnie; -o walka, bitwa, bój; -ado, walczenie, pasowanie się; -adi, walczyć bezprzystannie; -anto, bojownik, szermierz; -ego, walna bitwa, batalja; -ejo, pole walki, plac bitwy (= batalkampo), pobojuwisko; -ema, = batalama; -eti, potykać się; -eto, utarczka, potyczka; -ilo, broń, oręż (= armilo); -ilaro, zbroja, rynsztunek; -ilejo, zbrojownia, arsenal (= armilejo, arsenalo); -ilisto, zbrojownik, płatnerz; rusznikarz (= armiisto); -ama, walczyzny, bitny, wojowniczy; -halto, rozejm, zawieszenie broni (= armistico*); -kampo, = batalajo; -preta, gotowy do boju.

batalion⁰, *mil.* bataljon, oddział żołnierzy; -estro, dowódca bataljonu, major (= majoro).

batat⁰, *bot.* batat, patat, kartofel indyjski, lejkowój; *bot.* lejkowoj.

batav⁰, *etn.* batak; B-io, B-ujo, Batawja.

bateri⁰, baterja: 1. *mil.* oddział artylerji. 2. *elektr.* stos galwaniczny; zespół butelek lejdejskich; -estro, dowódca baterji.

batik⁰, batik (*ręczne malowidło na tkaninach* i t. p.); -i, batikować.

batimetri⁰ **, = batometrio. **batist**⁰, batyst (*cienka tkanina*); -a, balystowy.

batometr⁰, batometr, batymetr (*przyrząd do mierzenia głębokości wód*).

batometri⁰, batometrija (*mierzenie głębokości wód*).

batrak⁰, *zool.* płazy bezogonowe (= skaudatoj).

baŭ⁰, *mar.* poprzeczna belka pokładowa na okręcie (= trarabo).

baŭdruĉ⁰, błonka z kiszek wołu (*używana w fabryce złota malarzkiego*).

baŭm⁰ i *, wspinać się, dęba stawać.

bavar⁰, bawarczyk; -a, bawarski; -ajo, 1. og. coś bawarskiego 2. bawar (*piwo bawarskie*); -ajejo, bawarja, piwiarnia (= bierejo); B-io, B-ujo, Bawarja.

baz⁰, 1. podstawa, fundament, grunt, podwalina, podnoże, baza. 2. *geom.* podstawa (*np. trójkąta, trapezu*); 3. *chem.* zasada; -i, oprzeć, ugruntować, utwierdzić; -iĝi** = bazi sin, esti bazita.

bazalt⁰, *min.* bazalt (*skala wulkanicznego pochodzenia*).

bazar⁰, bazar: 1. targowisko, rynek (= foirejo); 2. sklep towarów mieszanych (= ĉiovendejo).

Bazel⁰, *geogr.* Bazylea (*miasto w Szwajcarii*).

bazel⁰, *bot.* jagodnik (*roślina używana jako jarzyna*).

bazidi⁰, *bot.* podstawa sporu grzybów podstawczaków; -ofungoj, -omicetj, podstawczaki (*gatunek grzybów*).

bazidiospore⁰oj. = bazidomicetj.

Bazilo, Bazyli (*Imię męskie*).

bazilio, *bot.* bazylija (*roślina aromatyczna*).

bazilik⁰, 1. *arch.* bazylika 2. *anat.* bazylikowa żyła.

bazilisk⁰, bazyliszek: 1. *zool.* gatunek jaszczurki 2. *mit.* smok bajeczny.

bazoĉ⁰, *h stor.* adwokatura, palestra.

beli⁰ *, belec (*np. o owcach*).

B. E. A. skr. = Brita Esperantista Asocio.

Polskie Akademickie T-wo Esperantystów — Warszawa
prowadzi

Kurs korespondencyjny języka Esperanto.

Kurs polega na tym, że uczestnik jego otrzymuje podręcznik języka Esperanto, podzielony na 12 lekcji, przerabia co tydzień jedną lekcję tłumaczy ćwiczenia z Esperanta na polski i odwrotnie, poczem przesyła je do poprawienia.

Aby zostać uczestnikiem kursu, należy wpłacić zł. 15.— (ewentualnie w dwóch ratach: 10 zł. przy zapisie zaś resztę po czwartej lekcji). Opłata ta obejmuje całość kursu wraz z samouczkiem, poprawą przerobionych ćwiczeń i przesyłkami pocztowymi.

Opłatę oraz ćwiczenia (przesyłane w zeszytcie) należy kierować pod adres:

Polskie Akademickie T-wo Esperantystów, Warszawa, Leszno 99. m. 5.

Ciu kun plezuro legos kaj kantos laŭ:

S. Grenkamp-Kornfeld

POLA FOLKLORO KAJ POPOLKANTO

kun 10 muziknotoj kaj 8 bildoj ekstertekste

antaŭparolo de prof. Z. L. Zaleski pola delegito de l' Ministerio de l' Publika Instruo en Parizo.

Prezo aŭ frankite: zł. 2 70 — Poŝtčekkonto: Kraków, Nr. 400.821.

OOMOTO INTERNACIA mortis — Vivu OOMOTO INTERNACIA!!!

Komence de Januaro nia gazeto aperos sur 32 grandformataj paĝoj, farigante unu el la plej grandaj Esperantogazetoj. Senpagan specimenon petu al la Eldonejo en **K a m e o k a, K i o t o - h u, J a p a n u j o.**

ĈU VI JAM FINPAGIS LA ABONON POR J. 1932?

SE NE

PAGU TUJ JE NIA KONTO P. K. O. 406.660.

RENOVIGU LA ABONON POR JARO 1933!

Abonu mem kaj varbu novajn abonantojn por la sola esperanta gazeto en Pollando!

PRZEDSTAWICIELE — REPREZENTANTOJ:

Białystok — Esperanta Societo Zamenhofa, Polna 4.

Katowice — Societo de Esperanto Amikoj, Wawelska 3.

Paryż — S. Grenkamp, 117. Bd. Jourdan.

Warszawa — Pola Stud. Esperantista Societo, Leszno 99. m. 5.

PRENUMERATA: rocznie zł. 8.—, półrocznie zł. 4.— Dla Towarzystw i grup espor. (przy przesyłce najmniej 5 egz. pod jednym adresem) prenumerata roczna zł. 6.— Zagranicą: 1 dol. Numer pojedynczy zł. 0.70.

OGŁOSZENIA: 1/2 strony zł. 80.— 1/4 strony zł. 15.— 1/8 strony zł. 10.— Korespondencja: małe ogłosz. z 10 słów (prócz adresu) zł. 1.—

REDAKCJO KAJ ADMINISTRACIO: KRAKOW, LUBICZ 34.

ABONO: jare zł. 8.—, duonjare zł. 4.—. Por societoj kaj grupoj esperantistaj (ĉe sendo de minimume 5 ekz. al unu adreso) jarabono zł. 6.— Eksterlande 1 dolar. Aparta numero zł. 0.70.

ANONCOJ: 1/2 paĝo zł. 30.— 1/4 paĝo zł. 15.— 1/8 paĝo zł. 10.— Korespondado: anonceto de 10 vortoj (krom adreso) zł. 1.—

KONTO P. K. O. NR. 406.660

K U P O N O N - R O 1
P O R
EMIGMO KONKURSO.

Ni vivas en la epoko de anstataŭado de vivanta junga forto je la vapora, motora, elektra.

La homa cerbo fariĝis malamiko de la romaro.

* * *

En la epoko le alĥemio, kiam en tigloj kaj retortoj oni kulturis la miraĝon de filozofia ŝtono, kiu, eĉ kun diabla helpo, ŝanĝus metalojn je la oro, kiam la cerboj songis pri la eltrovo de viveliksiro — oni preparadis amfiltraĵojn kaj venenojn, kaŝitajn en oranĝo, en la pergaminaj folioj de la libroj, en damaskaj litkurtenoj. Sed la veneno atingadis nur la apartan individuon, al kiu ĝi estis celita.

Oni kuracis tiutempe malsanojn per la ekzorcado, per la fumo de kuracaj herboj, ĵetitaj sur la fojnon, oni kuracis per diversaj sensencaj praktikoj ĝis la morto fine forrabis sian viktimon.

Hodiaŭ, kiam la fiziko - ĥemio efektivigas miraklojn de kuracado, kiam la scienca cerbo kontraŭbatalas peston kaj ĥoleron, flavan febron kaj afrikan dormemon, kiam ĝi savas vivon aŭ gardas antaŭ la kripleco milionojn da homestaĵoj — en la sanktejoj de la granda scienco, en la laboratorioj de samigejoj okazas samtempe la teruraj aferoj.

Naskiĝas tie, mortportantaj potencoj je detrua agado, tiel monstra, ke la fantazio de la plej granda kruelulo aŭ frenezulo ne povus elpensii ĵon pli teruran. Nur allasitaj al la sekreto scias pri tio, kion ĉi tiuj potencoj povas efektiviĝi. Al la oreloj de la timigita mondo aliradas nur iliaj malbonaŭguraj nomoj: iperito, fosgeno, blanka fosforo kaj aliaj, kies nomoj estas por la vasta publiko ĝis nun nekonataj.

SATANA VETKURO EN DETRUADO.

Ne sufiĉis en la lasta mondmilita masakro diversspecaj gasoj, kiuj kaŭzis, ke la soldato blindiĝis aŭ elkraĉis popece pulmojn. Profesoro Ikso preparis por la estonta hommasakro ŝargaĵon kun la blanko fosforo, kiu ĉion ekbruligas, sur kio ĝi nur surfalos. Profesoro Igreko superis lin: li eltrovis la nevideblan gason, kiu rampante sur la vestmanĝiko, trabruligas ĉion ĝis la ostoj. Profesoro Zeto preparis ankoraŭ ĵon pli efikan: la gason, kiu povas penetri dikajn ŝtonmurojn kaj teron ĝis kelkaj metroj profunden; pereas de ĝi homo, besto kaj kreskaĵo, kaj la tero mem venenita senviviĝas, por ĉia organa vivo nealirebla.

Kaj ĉio ĉi estas destinata jam ne por la malamika armeo, sed por la tuta homaro, por la milionoj da homkreaĵoj, ne partoprenantaj batalon, ĉio estas por la tuta nacio kaj ĝiaj bonaĵoj.

Ni vivas en la epoko de rekordoj.

Do ni havas ankaŭ la internacian rekordon de sciencaj krimuloj!

La homa cerbo fariĝis malamiko de la homaro.

* * *

Tropika nokto. Sur la nemezureblaj surmaraj vastaĵoj ŝoviĝas la giganta vaporŝipego, la miraklo de l' tekniko, ne plu movigata per la vapormaŝino helpe de ŝraŭbo, sed helpe de eksploda motoro. La giganta koloso enhavas 20.000 tunojn da volumeno, 1.000 pasaĝerojn kaj ŝipanojn. En ĝi estas baseno por naĝado, tenisejo, lukso kaj distraĵoj, drinkejo, dancejo, ĝaz bando, ŝipludoj, sendanĝereco: multaj savboatoj, en ĉiu kabino korkzono, en la kadreto la priskribo kvarlingva, kiamaniere oni devas uzi la aranĝon, sur la videbla loko, antaŭ la lito, surskriboj, en kiu

loko de la ferdeko oni devas troviĝi dum la danĝero. Gardejo, dejora ofi-
cero atentas, en la koridoroj la noktaj lumoj — oni povas dormi trankvi-
le.

Subite la alarmo: bruliĝas. La fajro eksplodas samtempe el kelkaj
lokoj, la vento disportas fajrerojn sur la koridorojn kaj ŝipangulojn. La
flamo ĵetas sin sur la ponteton de l' ŝipestro kaj atingas jam la radio-
stacion. Sed la radiotelegrafisto sukcesis eljeti en la aerspacon la mal-
esperan signalon S. O. S. antaŭ ol la fajro detruis la kabinon. Ekkaptis
la alvokon, traflujntan tra la ondoj de l' etero la proksime veturantaj ŝi-
poj. Ili tuj ŝanĝas la vojdirekton kaj rapidegas je helpo. Bruliĝas la fran-
ca ŝipego. Savas la ŝippereulojn la angla, germana, dana, itala, japana,
rusa ŝipoj. Savas la francojn la malfavora al ili faŝista maristo, savas la
kapitalistajn homojn la soveta maristo, la blankulojn savas la flavuloj.
La homojn savas la homoj en la nomo de l' homamo.

Radia aerkuranto faras momentan miraklon: manifestacion de la
popolfrateco en la horo de katastrofo.

La homa cerbo fariĝis la aliancano de la homaro!

trad. Prof. Sygnarski.

VI TUTPOLLANDA ESPERANTISTA KONGRESO EN VARSOVIO.

BULTENO N-o 1.

POLLANDAJ SAMIDEANOJ! LA CEFURBO INVITAS VIN!

Varsovia esperantistaro sendas plej korajn salutojn al ĉiuj esperantistoj
enlandaj, kaj invitas ilin al la VI Tutpollanda Esperantista Kongreso okazonta en
nia urbo.

Venu amase, por ke nia Kongreso estu plej brila kaj sukcesplena festo!

La Loka Kongresa Komitato konsistas el jenaj personoj: Prezidanto: Mini-
stria Konsilanto Kazimierz Zajaczkowski, vicprezidantoj: D-ro Wilhelm Robin
kaj Ing. Jan Skrzypiński; sekretario ĝen. Isaj Dratwer, sekretario Seweryn Pier-
nik, kasisto Edward W. esenfeld, anoj de la L. K. K. Red. Oskar Berman kaj Piotr
Nowakowski.

Dato de la Kongreso — 4 kaj 5 de junio 1933. Normala kongreskarto —
5 zł., por studentoj — 3 zł.; blinduloj kaj senlaboruloj kontraŭ P. U. P. P. kaj espe-
rantaj memborkartoj senpage.

Membro - subtenanto povas esti ĉiu persono, kiu pagas almenaŭ duoblan
kongreskotizon.

Rimarko: nia P. K. O. konto estas: 24.736 E. Wiesenfeld, Warszawa.

Aliĝiloj estas dissendataj al ĉiuj esperantaj societoj, organizajoj kaj so-
luloj laŭ deziro.

Honora Komitato, programo kaj ceteraj sciigoj estos ĝustatempe publiki-
gita.

La Loka Kongresa Komitato.

NOVA „KONKURANTO“ DE ESPERANTO.

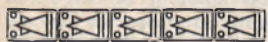
Laste la jurnalaj alportis sciigojn pri nova internacia lingvo. Nome 50 pro-
fesoroj, politikoj kaj skribistoj anglaj subskribis manifeston, laŭ kiu la angla lin-
gvo malkomplikigita estas agnoskita kiel estonta lingvo internacia. La aŭtoro de
tiu nova lingvo estas prof. Ogden.

„Basic british“ — tiel la lingvo nomiĝas — enhavas entute 850 vortojn per
kiuj — almenaŭ laŭ la aŭtoro oni povas eĉ plej subtilajn sentojn esprimi.

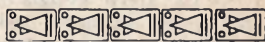
Lingvo internacia laŭ prof. Ogden ne povas esti arta, ĝi devas esti organe
disvolviĝanta. Plej taŭga por tio estas la angla lingvo. Bedaŭrinde estimata profe-
soro forĝesis, ke same opinias ankaŭ francoj, germanoj kaj italoj, anŭncante mem-
komprenebla, ke nur franca, germana ĉu itala lingvo estas la plej taŭga por tiu
celo.

Ne, sinjoro profesoro Ogden, „basic british“ povas esti lingvo internacia nur por angloj. Por la tuta homaro restas ĉiam unu lingvo internacia — vere internacia — Esperanto!

Eli.

F I L M O

KIAM NI AŬDOS ESPERANTLINGVAJN TONFILMOJN?

La tonfilmo venis subite, ni ekvidis kaj ekaŭdis ĝin kaj ĝi — venkis. Komence ĝi ŝajnis por multaj esti nur interesa lud'lo, sed nenio plu. Oni antaŭdiradis por ĝi ankoraŭ pli rapidan morton ol ĝia naskiĝo. Sed t'uj profetoj prezentis sin eraraj: la tonfilmo tre rapide forlasis la lul'lon, kaj nun ĝi estas jam preskaŭ plenaĝa.

Kiam tamen la „antikva“ filmo, mula, estis por ĉiuj komprenebla, estis vere internacia, la tonfilmo fariĝis nacia, oni povas eĉ diri: ŝovinisma. Ĝi postulis, ke la publiko konu, se ne ĉiujn lingvojn, do almenaŭ „nur“ tiun, en kiu ĝi estas farita. Kaj la efiko? La efiko est'is tia, ke tiu kaj alia forlasas tre ofte la kinejon dum la prezentado, ĉar li tute la dialogojn ekzemple en angla lingvo (la plej oftaj ĉe ni estas filmoj kun angla teksto) ne komprenas.

Oni vidis la malbonon kaj oni volis ĝin forigi. Oni ofte produktas la saman filmon en kelkaj diverslingvaj variantoj. Sed la rezulto estas malgranda: la kostoj estas tre grandaj, kaj krom tio, oni povas tiamaniere kontentigi nur kelkajn naciojn, sed ne ĉiujn.

Oni provas ankaŭ fari t. n. „dubbing“. Oni nome submetas sub la filmon la nacilingvan tekston. Ni vidis tian filmon ĉe ni („Du koroj en trikvarona takto“). La efikoj estas priplorindaj: ni vidas, ke la artisto kantas ekz. „auch du“, kaj ni aŭdas: „i ty“. Ne, tiamaniere la filmo ne allogas la publikon.

Kaj tamen ekzistas rimedo: ni revenu al la internacieco de la mula filmo. Ekzistas ja Esperanto, internacia ilo por ĉiuj. La afero ŝajnas esti tiel simpla, ke oni eĉ povas miri, ke ĝis nun ĝi ne estas solvita.

Sed tiel simpla ĝi tamen ne estas. La plej grandaj filmproduktejoj pensis pri tio delonge, sed neniu kuraĝis komenci la esperantlingvan produktadon. Kaj ĝis nun ni havis nur unu esperantlingvan filmon (ĝi estis dum la Krakova Kongreso projekciata en la kinejo „Apollo“). Dum la pariza Kongreso oni kre's specialan komisionon, kies celo estas ekfunkciigi esperantlingvan filmproduktejon. Prezidis al tiu komisiono nia fama samideano s-ro Jean Forge (v. intervjuon kun li en „Dziennik Bydgoski“). Ĉeest'is dum la kunsidoj de tiu komisiono la plej konataj reĝisoroj kaj artistoj de Parizo kaj Londono. La nova filmproduktejo laboros en Berlino, kaj helpe de iu germana produktejo ĝi preparos grandan filmon samtempe en du lingvoj: germana kaj esperanta.

Kiel ni vidas, la komenco estas jam farita. Eble ne longe, kaj anstataŭ la diverslingva haoso ni ekaŭdos de la ekrano nur unu, por ĉiuj kompreneblan lingvon: esperanton.

Eli.

Ĉu vi scias, ke...

... S-ano Forge kiel reĝisoro de la produktejo P. M. Filmproduktion ĝuste finis sian filmon kun Betty Amann kaj Henriko George.

... La plej nova pola filmo havos titolon „Lia ekscelenco... komizo“. La ĉefajn rolojn ludas: Eugenjusz Bodo, Ola Obarska, kaj Ina Benita.

... En la daŭnigata konkurso en la gazeto „Kino“ pri la plej bona pola filmo la unuan lokon okupas konstante la „Legiono de la strato“ (Legion ulicy).

... La ĉefurba teatro „Redula“ prezentas saman teatraĵon de M. Rostand: „La homo, kiun mi murdis“, sur kies bazo Ernest Lubicz kreis sian pacifistan filmon sub la sama titolo.

La kunlaboro de la polaj kaj ĉeĥaj produktejoj estas jam decidita. La unuan filmon oni preparos en Varsovo. La ĉefajn rolojn ludos: Vlasta Burian kaj Zula Pogorzelska. La du pliajn filmojn oni produktos en Praha.

NOVA PRAKTIKA KALENDARO

Jam de longe la homaro klopodis pri ŝanĝo de la nuna Gregoria kalendario, kiu multofte montrigis por la hodiaŭa vivo ne taŭga.

La afero atingis rektan vojon, kiam pri ĝi komencis okupiĝi la Ligo de Nacioj. Oni alsendis multajn projektojn, inter ili estis ankaŭ du projektoj de nia samlandano, s-ano Jerzy Dropa, k'ujn la Ligo de Naciaj distingis. Tamen ĉiuj tiuj projektoj perdis sian aktualecon, ĉar la Internacia Konferenco por la reformo de la kalendaro en oktobro 1931 decidis, ke la festo Pasko estu stabiligota en unu dato.

Por kontentigi la decidon de tiu konferenco S-ano Dropa preparis tri novajn projektojn: Nro 3 kaj 4 (jaro 12-monata) kaj nro 5 (jaro 13-monata).

La plej interesa estas tiu lasta. En ordinarjaro ĉiu monato havas po 28 tagoj, en superjaro la dektria monato havas 35 tagojn.

Ĉiu jaro kaj ĉiu monato komenciĝas lunde. Ankaŭ ĉiuj tagoj de la semajno estas stabiligitaj. Ekzemple la dimanĉo ĉiam okazas la 7-an, 14-an, 21-an kaj 28-an de ĉiu monato.

En tiu kalendaro ne nur la Pasko, sed ankaŭ ĉiuj senescepte aliaj festoj havas unu konstantan daton tiel en ordinarjaroj, kiel ankaŭ en superjaroj. Pasko ekz. okazas ĉiam la 14-an de Aprilo.

Kiel bazon por la diferencigo de ordinarjaroj kaj superjaroj pren'is s-ano Dropa la periodon de 400 jaroj. La sekvantaj jarojn oni povas tre facile pri-kalkuli. Ekzemple la jaro 3242 estas egala al la jaro 242.

Ĉar jaro kalendara estas pli granda ol la jaro astronomia je preskaŭ 12 minutoj, post longa tempo estas necese egaligi la kalendaran tempon kun la tempo astronomia. Sed ankaŭ tion ne forlasis la projektinto. Per aldono de unu superjaro post certa periodo da jaroj li ricevas egaligon de la tempo.

La projektoj de s-ano Dropa havas ĉiujn kondiĉojn por esti akceptitaj de la Ligo de Nacioj. La tuta homaro atendas novan reformitan kaj praktikan vere kalendaron.

Ni deziras al s-ano Dropa plenan sukceson.

Al interesitoj ni prezentas lian adreson: **Jerzy Dropa, Kadzido, Polujo. Eli.**

SPORTO KAJ TURISMO

SPORTO KAJ ESPERANTO.

Dum la lastaj tempoj ni estis atestantoj de la grandega sportdisvolvo. Rekeginte post longa dormado fine de 19 jarcento ĝi ĉirkaŭprenis en mirinda rapideco la tutan mondon. Komence ĝi interesis nur unuopajn homojn, sed paŝo post paŝo pligrandigadis rondo de ĝiaj adeptoj. Hodiaŭ estas sporto preskaŭ la samkarakteriza marko de nia jarcento, kiel radio kaj elektro. Certe ne ekzistas homo ne scianta, kio estas sporto kaj ne estanta almenaŭ parte sportulo. Ĉiuloke ni vidas grandegajn afiŝojn pri diversaj sportkonkursoj interklubaj, interurbaj, naciaj, k. t. p. Ŝtato eĉ komprenante potencon de tiuspeca propagando zorgas sporton, aranĝante diversajn konkursojn, speciale internaciajn. Kaj ĉi tie estas la unua punkto, en kiu la sporto kontaktas Esperanton. Konkursoj tiuj estas aranĝataj por pliproksimiĝi homojn de diversaj nacioj. Sed bedaŭrinde la sportuloj tro malofte komprenas alinaciajn lingvojn. Kaj poste dum konkurso, kvankam sportuloj estas kutime tre simpatiaj homoj, ili ne povas kunvivi, ĉar ili plej ofte ne komprenas sin reciproke. Ĉu ne estus bone, se ni alvenante al iu konkurso eksterlanda povus interkompreni senpene per la lingvo, kiun ĉiuj konus?

La samon mi povus diri pri internaciaj sportaj kongresoj, dum kiuj oni uzas plej ofte francan lingvon. Verd'rante tio estas belega lingvo, sed ĝi estas bedaŭrinde tro malfacila. Pri tio oni eĉ mencias lastfoje post kongresoj de „hockey-istoj“. Tio estas nur vivo inter sportuloj, — kaj nur ni pensos pri la publiko dum la internaciaj sportkonkursoj. La rezultojn de konkurso oni anoncas kutime en lingvo de nacio, en kies lando ĝi okazas. Tio estas tute prave, ĉar la plej multa

parto de la publiko komprenas tiun lingvon. Sed oni ne forgesas ankaŭ pri eks-terlandanoj, al kiuj oni anoncas la rezultojn plej ofte en franca lingvo. Tio ĉi ne estas jam tiel pravigebla. Ĉu la resto de la publiko estas francoj?

Certe nur ne multo el ili komprenas la francan lingvon. Speciale ĉi tie mi volis menci la olimpiadon.

Oni anoncas dum ĝi en kelkaj lingvoj, sed oni ja ne povas anonci en ĉiuj. Do laŭ mi estus plej bone, se krom la nacia lingvo, oni anoncus ankaŭ esperante.

Kaj fine ankoraŭ unu afero. En sporto aperas konstante novaj direktoj, sistemoj, metodoj. Ne ĉiu klubo estas tiel riĉa, ke ĝi povu alvenigi dresiston.

Multe da sportuloj estas devigitaj lerni el gazetoj. Kaj tiuj gazetoj, skribitaj en lingvoj kelkfoje, tre malmulte konataj ne povas instrui tro multe. Se la sporto direktiĝas al internacieco, ĝi devas esti konsekvenca kaj enkonduki en sian tutan vivon internacian lingvon.

Z.

D I S T R A Ĵ O J

ENIGMOKONKURSO!

Ni malfermas enigmokonkurson, kies detalojn kaj kondiĉojn ni prezentos en venonta numero.

Enigmo n-ro 1.

1. — — — — — ĉielloĝanto	9. — — — — — birdo
2. — — — — — objekto por miopuloj	10. — — — — — multe da floroj
3. — — — — — parto de veturilo	11. — — — — — multekosta frukto
4. — — — — — muzika instrumento	12. — — — — — rampaĵo
5. — — — — — oftajo en Londono	13. — — — — — tago
6. — — — — — ejo por pekuloj	14. — — — — — veturilo
7. — — — — — parto de spiko	15. — — — — — fantomo
8. — — — — — fluanta akvo	

Komencaj literoj de supre malsupren donas antaŭnomon kaj nomon de unu el plej eminentaj esperantistoj.

Pro la solvo de tiu enigmo ni kalkulas 3 punktojn.

La solvojn kun la kupono oni povas sendi 1 majo 1933.

— 0 —

SOVETA HUMORO.

Librovendisto al aŭtoro, kiu alportis manuskripton:

„Sed, mia sinjoro, vi estas kontraŭrevoluciulo, Vi skribas „Dio“ per granda D.

Aŭtoro: Nu, bone, sed ja ĝi estas post punkto...

Librovendisto: La punkto tute ne pravas viajn prorevoluciajn konvinkojn.

DIFERENCO.

„Bonan tagon! ĉu mi povas peti pri kolomo por mia paĉjo“ diras sepjara bubo, eniranta la vendejon.

„Bone, mia knabo! kaj kian? Ĉu tian, kiel mia?“ — demandas komercisto.

„Ne, sinjoro, puran!

PRAVIGITA.

„Vlaĉoj! via hejma tasko sub titolo: „mia patrino“ tekstas preskaŭ laŭvorte, kiel tasko de via frato.

„Jes! Ni ja havas la saman patrino!

POLLANDA KRONIKO.

DĄBROWA GÓRNICZA. Sabate la 28. I. 33 j. en la ĉambrego de nove-organizita Świetlica en Dąbrowa Gór. str. Konopnickiej okazis unua organiza kunveno de la esperanta sekcio. Dum kunveno S-ro J. Smalec prelegis je temo „Deveno kaj nuna stato de la esperanta lingvo“. La prelegon partoprenis mem-

broj kaj simpaliuloj de Świeltica, entute ĉirkaŭ 100 personoj, kiuj aplaŭde esprimis sian kontentecon — de l' okazinta prelego. Post la prelego estis organizita kurso de la lingvo „Esperanto“. Pro la malvasteco de l' ejo nombro de l' ĝelernantoj estis limita kaj je la kurso oni akceptis nur 35 personojn. Unua leciono okazis la 3. II. 33 j. Gvidanto de l' novkreita esperanta sekcio kaj de la kurso estas S-ro J. Smalec.

La 4. III. 33 j. en la salonoj de Popoldomo en Dąbrowa Gór. sub protektorado de urba prezidanto s-ro Z. Madejski estas solene malfermita „Monda Ekspozicio de l' Artopentrado“ (E. M. A).

Dum malferma parolo sejmdeputito s-ro Z. Madejski substrekis signifon de tia entrepreno por la mondo kaj precipe por ni. La ekspozicio enhavas kolorajn reproduktadojn de plej famaj pentristoj el 26. landoj. Laŭ la kultura vidpunkto ĝi havas tre gravan signifon por la publiko kaj speciale por vizitantoj ĝin lernejoj de popol- kaj mezlernejoj. Post la malfermo multe alveninta publiko rememoris aŭ ekkonis multajn verkojn de plej famaj pentristoj kiel: Rafael, Van Dyck, Gogen, Repin kaj kun aliaj ankaŭ famaj pentristoj kiel: Urkieta, Heysen, ĉu Okada el ekster Eŭropo. — De Dąbrowa Gór. la ekspozicio migros al al'aj pli grandaj urboj de Pollando kaj poste eksterlanden, por ke ĝi ebligu kompari polan arton kun la arto eksterlanda kaj por kompletigi la ekspozicion. Al E. M. A. kaj ĝiaj multaj kunkreantoj ni lokaj esperantistoj, tiuloke esprimas dankon kaj deziras kiel eble plej bonan sukceson. Dank' al E. M. A. ni havis okazon trafi al instruistaro kaj al indiferenta por esperanto publiko. — Okaze de E. M. A. en urbo estas organizitaj kelkaj prelegoj de prof. s-ro St. Piotrowski je temoj priartaj. Ĉiuj lernejoj laŭ favora konsilo de lernejinspektoro s-ro Luhoviec aranĝis ekskursojn. — Tre afablaj organizantoj de E. M. A. gesinjoroj Bol. Cehovski kaj same lokaj artistoj klarigis al lernanto la historion de arto, same ankaŭ historion de E. M. A. kunkreita de tutmonda esperantistaro.

Loka esp. grupo „Ĉielruĝo“, en salonoj de l' ekspozicio aranĝis prelegon pri la progreso de esperanto.

KRAKÓW. Kiel ni jam anoncis, ni gastigis la 14-an kaj 15-an de februaro nian nigran samideanon, s-oron Kola Ajayi. Entute okazis tri l'aj prelegoj (du en gimnazioj). Ceestis kune ĉirkaŭ 500 personoj. La 20-an de februaro aranĝis „Societo Esperanto“ dancvesperon, kiu laŭ diroj apartenis al la plej simpatiaj dancvesperoj de la karnavalo.

„Societo Esperanto“ aranĝis laste sekvantajn prelegojn: la 27-an okazis tre interesa prelego s. t. „Internacio de ŝakaloj“ de nia tre estimata s-ano Dir. Kuhl, kiun forlasantan Krakovon ni kun sincera bedaŭro adiaŭis.

La 6-an de marto, lektoro de nia universitato, s-ano T. Hodakowki en la belforma prelego s. t. „Eho de la radioprelego“ (kun lumbildoj) priparolis amason da leteroj, kiun li ricevis de la preskaŭ tuta mondo post sia radioprelego pri Gdynia.

La 13-an okazis diskuta parlamento s. t. „ĉu reorganizi?“. La signifon kaj celojn de U. E. A., I. C. K. kaj U. F. E. prezentis s-anoj Wiesenberger, Kutscher kaj Alfus. Post la prelegoj okazis interesa diskutado.

Pola Esperantista Klubo aranĝis la 20. III. literatur-muzikan vesperon, en kies programo troviĝis polaj muzikaj kaj literaturaj verkoj. Grandan intereson vekis la 9-jara knabineto Roma Manberówna, kiu deklamis du versaĵojn de f-ino I. Szczepańska, S-ino Strumillo-Barbaszewska bele recitis poemojn de Odyńec kaj Staff, f-ino I. Szczepańska legis sian tre spritan humorajon. En la muzika parto f-ino M. Starosolska, prof. de konservatorio, ludis 4 komponaĵojn de Chopin, entuziasmigante la aŭdantaron per la tekniko kaj artistia sento. S-o Sowinski, de longe ne aŭdita, regalis nin per 5 polaj kantoj de Karłowicz, Żeleński kaj Niewiadomski, inter kiuj du estis kun esperantaj vortoj. Antaŭparolis kaj anoncis la programerojn s-o Hodakowski.

LUBLIN. Post la V-a Pollanda Kongreso Esperantista movado tre vigliĝis. Aranĝita de Kongresa Komitato dumonata kurso (por kovri deficiton ĉ. 200 zł.) finiĝis kun bona rezulto. — Enskribiĝis la kurson 28 p., finis ĝin 18 p. Ĉiuj absolventoj nun partoprenas perfektigan kurson. — Ambaŭ kursojn gvidis Delegito de U. E. A. S-ro Cz. Pruski.

Kupvenoj de P. E. A. — grupo okazas regule ĉiumerkrede je la 8. h. vesp. ĉe str. Krak. Przedm. 60. — (Akceptejo de la V-a Poll. Kongr. Esp.)

Rondo de esp. junularo ĉe gimnazio „Szkoła Lubelska“ gvidata de S-roj Klimowicz kaj Janicki bone prosperas. Nun la Rondo gvidas specialan kurson de Esperanto por skoltoj. Kelkaj el ili plej versaĵne partoprenos somere internacian jamboreon ĉe Budapeŝt.

En septembro p. j. vizitis nian urbon S-ro Josef Matyas, hungara ĵurnalistulo el Debreĉen (Hungarujo). Dum sia restado li vizitis militistan tombejon, trovante tie kaj notante ĉ. 70 pure hungarajn nomojn, modelajn novkonstruitajn mez — kaj popollernejojn, katedralon, unikan en mondo „akustikan salomon“, Katolikan Universitaton, farante pere de S-ro Pruski intervjuon kun rektoro kaj grave helpata de nia aminda F-ino Ruth Erlichman.

Lublina esperantistaro esprimas sinceran kondolencon al S-ro Ado Zorkraŭt, Generala Sekretario de la V-a Pollanda Kongreso Esperantista, pro neatendita morto de lia Patro.

LWOW. Dufoje ni havis honoron gastigi en Lwów, nian tre ŝatan prezidanton, Prof. Dr. Bujwid. La unuan fojon venis S-ro Profesoro je la invito de „Geografia Societo“ kaj prelegis pri Brazilo. Niaj gesamideanoj multnombro ĉeestis tiun interesan paroladon. Malgraŭ multaj okupoj en Lwów, S-ro Profesoro trovis iomete da tempo por esperantistoj kaj pasgis kun ni en afabla bablado vesperon en kafejo „Szkocka“. — La duan fojon venis S-ro Profesoro speciale por solene malfermi Akademion por rememoro de Prof. Dybowski. Pri tiu ĉi grandstila aranĝo estos speciala artikolo en P. E.

La 1-an de februaro okazis nia unua „Viva Gazeto“. Tiun „unuan“ ni aranĝis modeste por vidi impreson. Ĝi tre plaĉis al s-anoj kaj aplaŭdoj kaj ridoj provokis sekvontajn numerojn, kiuj jam estas preparataj. Cefredaktoro estis inĝ. Zylbersztejn, kaj kunlaborantoj: ges-anoj Fruchtowna, Kleinowa, Hornsteinówna, Silberówna, Dro. Zausner, Mro Szapira, Herr kaj Zieliński.

Prelegoj okazis lastatempe tri. — Inĝ. Zylbersztejn parolis pri „Orientaj edziĝfestoj“, s-ano Dreifinger pri „La vizaĝo de la mondo post 100 jaroj“ kaj la trian paroladon havis f-ino Minuška Mantel, fama kaj tre ŝatata samideanino el Vieno, kiu jam restos konstante en nia urbo. Kun granda ĝojo ni akceptis tiun agrablan kaj valoran „donacon de Dio“ kaj ni esperas, ke tiel sperta kaj fervora esperantistino, kiel f-ino Minuška, multe helpos al nia lvova movado. S-ino Mantel rakontis al ni bele kaj fervore pri viena movado, kiu ŝajnas al ni nun, kiel „esperanta paradizo“.

Kursoj vikle funkcias. Dank'al permeso de „Kuratorjum“ estas gvidataj kursoj en kelkaj popollernejoj. Ilin gvidas ges-anoj Nadel, Frucht kaj Herr, kiu ankaŭ gvidas kursojn en „Komerca kaj Ekonom'a Lernejo“.

(Z.)

WARZAWA. La 5-an de marto okazis Ĝenerala jarkunveno de Akademia Esperantista Rondo. Laŭ la jarraporto dum 14 monatoj estis gvidataj 10 kursoj por komencantoj kun 329 pers. kaj 4 perfektigaj kun 71 pers. Oni persigis 100 libro - enmetilojn kaj 250 afiŝojn. En gazetoj, ĉefe en „Nasz Przegląd“, aperadis ofte notajoj kaj artikoloj. Ankaŭ la „Polskie Radio“ disaŭdigis kelkfoje novaĵojn pri la Rondo. Estis organizata granda ekspozicio, kiun vizitis ĉ. 350 pers. Okazis 21 internaj klubaj paroladoj je plej diversaj temoj.

Biblioteko, havanta 141 abonantojn, pliriĉiĝis je 148 libroj. Sekretariejo ricevis 224 leterojn kaj sendis 386. Krome estis dissenditaj kelkcent bultenoj de la Rondo kaj pri vojaĝo de s-ro Kola Ajayi. Ankaŭ oni sendis pli ol 2000 invitojn al diversaj dancvesperoj. La esperanta revuprezentado estis dufoje prezentita. Estis organizita propaganda vojaĝo de s-ro Kola Ajayi tra Polujo. Li prelegis 16 - fojojn en 7 urboj kaj kantis per radio. „Junulara Espero“ — Sekcio de A. E. R. aranĝis unu prezentadon kaj havis multajn internajn klubajn vesperojn. Estis organizita klubo, kies membroj grave partoprenis en ĉiuj aranĝoj de la Rondo. Spezo de la Rondo superis 15000 zł. Post la longa diskutado parto de la Rondo decidis aliĝi al studenta organizajo A. K. L. A. kiel esperanta sekcio, pro la aferoj de legalizo, alia decidis fondi novan nestudentan Societon sub la nomo: „Varsovia Esperantista Societo“.

11/2 en la elementa lernejo Nr. 70 (ŝv. W'ncentego 80) okazis prelego de negra samideano Kola Ajayi kun lumbildoj kaj kantoj. La prelegon atente aŭskultis ĉ. 300 ĝelernantoj kaj ĝepatroj. 16/2 komenciĝis esp. kurso por 20 personoj, gvidata de s-o F. Majstruk. En la sama ejo s-o B. Głuchowski organizis kurson por 32 ĝelernantoj. En la lernejo Nr. 127 (Wileńska 31) — s-o St. Rżysko gvidas

kurson por 25 gelernantoj. — „Oddział Warszawski Związku Naucz. Polskiego”, intencas fondi esp. sekcion kaj aranĝi kurson por siaj membroj.

WARSAWA. Pola Studenta Esperantista Societo — Warszawa aranĝis du prelegojn pri Esperanto: la 18. II. 33 en Seminarjum prelegenckie Akademickiego Koła Polskiej Macierzy Szkolnej kaj la 8. III. 33 en Studenta Unuiĝo de Internacia alproksimiĝo „Liga”. Prelegis ĝin Alina Czerwińska. Sufiĉe granda interesiĝo. Ŝajne estos malfermita la kurso.

EL LASTAJ RADIO-NOVAĴOJ.

Agrable kaj ĝojige estas vidi, ke la klopodoj de la pola radioestraro estas vere fruktodonaj. Ne parolante pri personaj influoj, ni devas ĝenerale konfesi, ke la voĉoj de eksterlandaj samideanoj, kiuj volonte subtenis nin, elsendante multnombrajn dankojn kaj petskribojn, estis ĉi-kaze decidaj. Ili konvinkis la direkcion, ke la esperanto-prelegoj estas multe aŭskultataj en la tuta Eŭropo. Koregan dankon al ĉiuj, kiuj iel ajn helpis nin.

Hodiaŭ ni povas prezenti la liston de plej proksimaj prelegoj. Ili estos regule parolataj pere de stacioj en Kraków kaj Warszawa. Aliaj relajoj ne estas certaj. Cetere ili havas nur lokan signifon. Fremdlandanoj ja aŭskultas la Varŝavan stacion.

La prelegoj okazos **ĈIUN DUAN MERKREDON**. Kiel komencan daton oni devas konsideri tiun de la plej proksima prelego. Jen detaloj:

- 1) 5. IV. s-o Tad. Hodakowski: 400-jara datreveno de genia skulptisto Wit Stwosz.
- 2) 19. IV. s-o dro Chwistek: Spirita kulturo de Polujo.
- 3) 3. V. s-o dro Zborucki: Poloj kaj Pollando iam hodiaŭ.
- 4) 17. V. s-o prof. Bujwid: Kuracaj banlokoj en Pollando.
- 5) 31. V. s-o prof. R. Wacek: Somero en Pollando.
- 6) 14. VI. Koncerto kaj prelego s. t. Belego de la pola muziko. Detaloj-sekros.
- 7) 28. VI. s-o prof. Ĵempicki: Scienco kaj klereco en Polujo.
- 8) 12. VII. s-o Z. Sobota (blindulo): Protekto al blinduloj en Polujo (la prelego okazos el Lwów, Warszawa).
- 9) 26. VII. s-o T. Hodakowski: Esperanto kaj rolo de poloj en ĝia dissekvos.

La temojn, prilaboritajn de ne-esperantistoj, tradukos kaj aŭdigos esperante s-o Hodakowski.

La prelegoj komenciĝados je la 22 h. 35 m. kaj ili daŭros ĝis la 22 h. 55 m. Kiel do estas evidente, ilia daŭro estas plilongigita je 5 m'n. Tiu tempo estas destinita por tiel nomata „**RADIOKESTO**”. Oni tiam repondos diversajn demandojn, dezirojn ktp.

Ciujn P. T. Redakciojn de esperantaj kaj alilingvaj gazetoj ni petas publikigi la ĉi suprajn gravegajn faktojn. Ciujn karajn samideanojn kaj legantojn ni petas diskonigi la informojn private. Ni atendas pluan bonvolan subtenon en formo de dankskriboj direktataj al „Polskie Radjo” en Warszawa kaj Kraków. Ni esperas pluajn akirojn. De vi, karaj samideanoj, dependas la progresol

Lastmomente ni ricevis sciigon, ke klopode de la pola konsulejo en Moravska Ostrava disaŭdigos tiea oficisto s-o Rudolf Kobiela esperanto-prelegon pere de la radiostacio en **KATOWICE** la 3-an de aprilo je la 23 h. ĝis la 23 h. 20 m. s. t. Pol-Pomeranio kaj Gdynia. Ni esprimas nian ĝojon pro la fakto, ke la prelegon preparis oficiala reprezentanto de nia ŝtato en Moravska Ostrava kaj esperas, ke dankos ĝin al **Polskie Radjo en Katowice** tre multaj Esperantistoj, tiom pli, ke la nomita stacio estis ĝis nun nefavora al Esperanto.

La verko de s-o Grenkamp s. t. „**Pola folkloro kaj popolkanto**” ĵus aperis. Detalojn ni donos en la venonta numero de P. E.

GUSTIGO. En la poemeto presita pasintmonate enŝteliĝis eraro. La dua strofo devas teksti jene: Mi prenis florojn laŭ la vol' — Tra la kamparo kaj ĝardenoj; — En la bukedo jen viol' — Kun la siringoj kaj jasmenoĵ...